

Pædagogiske læreplaner



Brede Børnehavn
2015

Pædagogiske læreplaner

I 2004 kom loven om pædagogiske læreplaner, som medfører, at alle institutioner skal udarbejde en læreplan. Den skal vise hvordan der tages udgangspunkt i børnegruppens sammensætning, ydes en særlig indsats for børn med særlige behov og som minimum sikres udvikling og læring inden for flg. læringstemaer:

Barnets alsidige personlige udvikling
Sociale kompetencer
Sprog
Krop og bevægelse
Naturen og naturfænomener
Kulturelle udtryksformer og værdier

I Brede Børnehave havde vi hidtil på vores egen måde omsat teori til praksis. De seneste mange år inspireret af den amerikanske psykolog Howard Gardners idéer om de mange intelligenser eller evner, som vi valgte at kalde dem. Arbejdet med de seks læringstemaer er en videreudvikling af dette arbejde. De seks læringstemaer kan ikke stå isoleret, men vil kunne ses i det meste af vores liv i børnehaven, f.eks. en dag i skoven, hvor vi skal lave mad over bål. Sammen med børnene laver vi bål og de gør sig erfaringer med at tænde op, holde ilden ved lige osv. Vi tilbereder maden i fællesskab og vi snakker, fortæller, spørger, instruerer og hjælper undervejs. Børnene skærer, snitter, rører, hjælper hinanden og pædagogerne. Det ender med, at der bliver ”dækket bord” på græsset, eller hvad der nu er at sidde på og alle sætter sig til at spise. Det hele sker i en atmosfære af hjælpsomhed og respekt for hinanden.

På denne måde har vi stort set fat i alle 6 temaer. Vi bruger sproget, vi samarbejder, vi lykkes med ild og mad, hvilket giver selvtillid. Vi bevæger os. Det er en rigtig fin naturoplevelse, som vi er sammen om og omkring maden er der yderligere en kulturel dimension. Udover madlavningen bliver der også leget, kravlet, klatret, undersøgt og eksperimenteret undervejs. Så selv om vi i det efterfølgende har brugt eksempler fra vores hverdag til at illustrere arbejdet inden for det enkelte læringstema, så er det for os flettet sammen i en større helhed, der giver mening for os og børnene.

Barnet tænker og oplever ikke på samme måde som den voksne. Barnet lever i sit særlige verdensbillede med den helt specielle logik, der hersker her. Man kan kalde den barndommens grundtone.

“Man må gribe, før man kan begribe”

Nysgerrighed og virketrang ligger som egenskaber i ethvert menneske. Vi skal ikke give barnet alle svarene. De skal have muligheder for selv at finde dem. Det vil sige, at vi skal skabe og udvikle et alsidigt uformelt læringsmiljø, hvor utallige erfaringsmuligheder er til stede. Vi må lade barnet undre sig, være nysgerrig, undersøgende og lade det erfare i sit eget tempo. Barnet skal nok vende tilbage til ubesvarede spørgsmål, indtil det selv har fundet svaret og så er det barnets egen erobring, som det aldrig glemmer.

Barnet fødes med en stærk trang til at lære. Lyst og læring er nært forbundet i barnet. Man kan se det lige fra fødslen, hvor barnets mange læreprocesser starter, kun afbrudt af at spise og sove.

Det er den brede begrebsverden, som danner baggrund for den senere intellektuelle udvikling, vi arbejder på. Det er i førstehåndsoplevelser, selvvirkksomhed, de selvhøstede erfaringer og i forløb, hvor børnene er med fra begyndelsen til ende, at børnene kan se og mærke årsagssammenhænge.

Når vi mærker, at der er noget, børnene er specielt optagede af, laver vi nogle praktiske forløb, så de selv kan undersøge og tilegne sig mere viden og forståelse.

Det er blandt andet de fire elementer ild, jord, luft og vand, børnene skal have grundlæggende erfaringer med i børnehavealderen.

Vores vand- og jordlege giver gode erfaringer med sten, skibe, pinde, broer, dæmninger, skred af vægge, og erfaring med hvordan man stabiliserer dem. Vores bålpladser giver muligheder for at eksperimentere med ild og luft, så det giver en naturlig respekt for ilden. Sammen med de voksne får børnene mange erfaringer med at lave bålmad og brænde lerting i bålet.

Vi kværner korn og bager brød af melet. Vi dramatiserer især eventyr, som både udvikler krop, psyke, intellekt og det sociale. Børnene klatrer i træerne, balancerer, hopper, kravler, gemmer sig og afprøver hele tiden deres grænser og formåen. Vores udeliv og skovbørnehaver giver dem et meget stort erfaringsområde, som er en spændende udvidelse af deres læringsmuligheder.

Vores pædagogiske læreplaner er et dynamisk dokument, der hele tiden udvikler sig i den aktuelle pædagogiske praksis og i forhold til den aktuelle personale- og børnegruppe. Vi får nye input, opdateres med ny forskning og tilegner os nye kompetencer, som vi ønsker at afprøve og implementere. Seneste evaluering og opdatering er foretaget af personalegruppen på en pædagogisk dag i foråret 2015.

Barnets alsidige personlige udvikling

Vi opfatter barnets alsidige personlige udvikling som det hele billede af barnets udvikling, dvs. barnets personlige indre og dets følelser, sproglige, sociale, motoriske og musiske kompetencer. Det handler om at kunne kende, udvikle og forstå sig selv.

Vi vil arbejde for, at børnene

- oplever respekt og værdighed, dvs. anerkendes og støttes til selvværd og selvtillid
- oplever at høre til i børnehaven, dvs. at de har del i og tager ansvar for gruppen
- bliver skoleparate, dvs. er selvstændige, selvhjulpne og giver plads til andre.

Det gør vi ved at skabe en atmosfære af tillid til barnet, som er grundlaget for udvikling af selvtillid og selvværd både hos det enkelte barn og hos børnegruppen som helhed. Vi anerkender, at barnet har nogle helt specielle træk, som kun er det enkelte menneskes samtidig med, at vi alle bærer fælles menneskelige træk. Vi respekterer, at børnene er mennesker med rettigheder, integritet og en separat identitet med eget syn på virkeligheden. Vi lytter til børnenes opfattelse af virkeligheden og støtter dem, så de føler, at deres udsagn er ligeværdige i forhold til gruppen. Vi møder dem med alvor og glæde og ”når ind til” hvert enkelt barn dagligt. De skal føle, at det er nødvendigt, at de netop er her, og de skal opleve, at de er værdsatte mennesker, også når de er tre år.

Et barn med et godt selvværd står ikke nødvendigvis i midten af børnegruppen, men kan gå ind og ud af børnegruppen på en harmonisk måde. Barnet står lige så tit i periferien og tilfører legen gode ideer og inspiration. Barnet har et godt og trygt forhold til sig selv, og dette har en afsmittende virkning på dets forhold til andre børn. Det kan nemt etablere venskaber og mange sociale relationer uden at tabe sig selv og uden at styre andre. Foretagsomhed, glæde og stille sikkerhed præger et sådant barn, der ofte også har en naturlig omsorg og opdragende rolle i gruppen samtidig med, at det også er et barn, der kan sige fra og være vedholdende.

Et barn med selvværd sætter værdi på sig selv. Det stoler på sig selv, sine meninger og indre følelser og tør udtrykke dem. Et sådant barn udstråler en stemning af, at ”det er godt at være mig”.

Det gør vi ved at skabe grundlaget for de nære følelsesmæssige relationer, børn og voksne, børn og børn imellem. Starten i børnehaven er vigtig for den basale tryghed og trivsel – forældrenes trivsel lever videre i barnet. En forudsætning for alt arbejde med mennesker er varme, forståelse for og fra andre, rummelighed og engagement. Vi giver os tid til at lære hinanden at kende, at vise vi holder af og giver hinanden fysisk og psykisk kontakt. Vi respekterer og viser, både i voksen - voksen forhold, i barn - voksen og i barn - barn forhold, at det er vigtigt at kunne give udtryk for følelser. F.eks. et barn græder. Vi trøster barnet. Vi giver det kropskontakt og prøver at finde ud af, hvad der er i vejen. Der findes mange slags gråd, og vi må lytte os ind til de følelser, der ligger bag. Ofte er det fantastisk vigtigt og forløsende for barnet at græde, og det er godt at græde hos nogen. Vi afleder hverken gråd eller andre følelsesmæssige udtryk, men accepterer dem. Vi mener også, at det er vigtigt for de andre børn at opleve de følelser og deltage i dem. På denne måde hjælper vi børnene til at kunne rumme de mange følelser, ethvert menneske har.

Når barnet bliver ved med at græde, og hvor gråden virker selvforstærkende, monoton og uforløsende, så prøver vi at bryde ind for at hjælpe barnet videre. Børn kender i meget høj grad deres egne behov og prøver at dække dem, hvis det er muligt, f.eks. deres behov for fysisk kontakt både med andre børn og med voksne. Vi giver børnene gode muligheder for at være meget tæt på

hinanden både psykisk og fysisk. De holder om hinanden, spiser tæt ved siden af hinanden, låner hinandens tøj, slås med hinanden og sidder tæt sammen i rundkredsen. Vi går dagen igennem med børn ved hånden, sidder med børn på skødet, såvel inde som ude. Børnene kommer til os og får det knus eller kram, som de har brug for lige nu, både når de er glade, og når de er kede af det.

Vi arbejder bevidst med den emotionelle udvikling ved at bruge folkeeventyr, remseeventyr og sanglege. Her er det kampen mellem det gode og det onde, hvor det gode altid sejrer. Barnet indlever sig i historierne, identificerer sig med disse arketyperiske skikkelser og får kontakt med disse sider af sig selv, hvilket gavner deres udvikling.

Det er den store glæde, sorg, skræk og rædsel, styrke og svaghed vi arbejder med. Det er meget dramatisk og der skal ofte både trylleri og snilde til at klare opgaven.

Vi vandrer ud i de store følelser - med hinanden i hånden.

Det gør vi ved at arbejde meget konkret. Allererst arbejder vi med at styrke og udvikle barnets selvhjulpnehed. Vi lærer børnene at tage tøj af og på selv. Det første halve år går med disse basale færdigheder, toiletræning, vaske hænder, skifte tøj selv, dække bord og andre dagligdags aktiviteter. Når børnene mestrer disse ting, støtter vi dem i at give sig i kast med at hjælpe andre børn. De bliver sikre og selvstændige, frie og aktive børn, der må og kan hjælpe sig selv og andre.

Børnene hjælper hinanden, og vi mødes ofte med et ”jeg kan godt selv”. Store og små hjælper hinanden. Det får både den store og den lille selvtillid af. Børnene blander sig meget i hinandens liv, hjælper hinanden i konflikter, byder nye børn velkommen og giver et knus i ny og næ.

Vi har indrettet børnehaven sådan, at det børnene selv må benytte sig af materialer og lignende ligger i deres højde. Det vil sige, at papir, blyanter, farver, lim, sakse, tape, garn, kopper, tallerkner, skiftetøj og meget mere ligger, så de kan nå det.

Det er lykkedes for os, når vi ser, at børnene mestrer og behersker mange nye områder, trives og viser livsglæde og integrerer disse sider af livet i sig. Når vi oplever helstøbte børn, der aktivt deltager i aktiviteter, er selvhjulpne og har lyst og mod på nye udfordringer. Når vi gennem styrkelse af deres alsidige personlige udvikling ser selvvirksomme, modige og nysgerrige børn, der bruger førstehåndserfaringer af forskellig slags og som søger en mening i deres foretagsomhed. Når børnene trives og har et højt selvværd. Når børnene hviler i sig selv. Indgår i fællesskabet, er lyttende, forstående og giver plads til hinanden. Stoler på sig selv, kender sit eget værd og respekterer hinandens forskelligheder.

Barnet udvikles gennem hele børnehvealderen og der arbejdes på de forskellige områder i løbet af årene. Når barnet er skoleklar, mærker vi, at det har en tillid til sig selv og et overblik over, hvad det formår.

Barnets sociale kompetencer

Vi opfatter barnets sociale kompetencer som barnets forhold til omverdenen, dvs. at det er socialt bevidst og engageret i sin omverden. Det handler om at indgå i samspil med andre, sætte sig i andres sted, trives sammen og udvikle sig sammen.

Vi vil arbejde for, at børnene

- indgår i forskellige sociale fællesskaber, eksempelvis kan ”knække legekoden”, have strategier for at kunne indgå i en leg.
- er rummelige og respekterer hinandens forskelligheder og danner venskaber
- tager hensyn, viser omsorg og empati over for hinanden
- løser konflikter

Det gør vi ved at skabe relationer til børnene og børnene indbyrdes, der bygger på god social adfærd og styrker selvfølelsen ud fra, at vi er sociale væsener. Det betyder for os, at vi viser børnene, at vi ikke kan undvære hinanden. Vi fødes med et sæt af følelser og basale behov for tryghed, kærlighed, sociale relationer, sikkerhed, samt et bestemt temperament. Den kultur, vi fødes ind i og andre mennesker, er afgørende for, hvordan vi kommer til at udvikle os.

Børn etablerer venskaber og udvikler sig derigennem. Venskaber i barndommen har betydning for, om man senere i livet kan skabe og beholde venner og nære relationer. Vi er opmærksomme på, at børnene danner venskaber på mange måder. F.eks. møder to børn hinanden og en stærk tilknytning opstår straks. Den holder sig i hele børnehavetiden, og der kommer flere børn ind i fællesskabet, efterhånden som de bliver større. Forholdet kan være meget stormfuldt. De ”sliber hinanden af”, har mange indbyrdes konflikter og har stærke følelser for hinanden.

Nogle børn knytter sig – i kortere eller længere tid - til en mindre kreds af børn, hvor andre børn så lukkes ude af sind. Det er den slags venskaber, der afføder bemærkningen: ”Der er jo ingen i dag!”, hvis ens venner har fri – til trods for at børnehaven er fyldt med andre børn.

Nogle børn betragter deres gruppe som base. Det kan være flere børn eller hele gruppen, man har venskabsrelationer til. Så går man på opdagelse, efterhånden som man bliver mere tryk i huset og opsøger børn på de andre grupper. Der kan også være venskaber, der opstår og trives på bestemte tidspunkter. Man kan have sine ”morgen-venner” og ”lukke-venner”. Der er også børn, der ikke har specielt foretrukne kammerater. De leger med mange børn og har det godt med det. I ferierne slås grupperne sammen og der opstår nye relationer og venskaber på tværs af grupper.

I grupperne opstår der ofte en søskendeagtig relation mellem børnene. Børnene kan have deres nære venskaber med nogle, og samtidig er der en kærlighed - på godt og ondt - til hele gruppen. Man leger med hinanden, diskuterer, skændes, brydes, kappes, bliver uvenner. Men der er også en solidaritet, omsorg og accept af hinanden.

Børnenes tid i skovgrupperne har stor indvirkning på deres sociale relationer, venskaber, nærhed til hinanden, samhørighedsfølelse og tætte følelsesmæssige bånd. At tilbringe så meget tid med hinanden, at få så mange intense oplevelser sammen i fred og ro, det styrker deres venskaber og følelsesmæssige tilknytning til hinanden utroligt meget. At gå igennem strabadser sammen og løse de udfordringer der opstår, ved fælles hjælp.

Legen er en katalysator for venskabet – et univers, hvor børnene kan se hinanden an og finde sammen. Vi bidrager ved at give børnene fysisk rum og støtter op omkring ”store” lege med andre børn. Vi prøver blandt andet gennem valg af legetøj, f.eks. vores utallige træklodser, Brio togbane, skibe, biler, udklædningstøj, dukkekrog og tæpper, at gøre legen sjovere, jo flere der er med. Det er også legitimt at frede lege mellem to børn og respektere børnenes ønsker om at lege i en lille gruppe. Vi støtter meget gerne op omkring nye spirende venskaber, evt. ved at opfordre forældrene til at invitere det andet barn med hjem og lege.

Det gør vi ved at hjælpe børnene til at løse konflikter. Det er vigtigt, at alle parter i en konflikt kan gå derfra med deres selvværdsfølelse i behold. Børnene skal have medansvar ved konflikter, og vi voksne skal undgå at stille os an som dommere. Vi skal være afventende og opmærksomme ved konflikter og lade børnene selv klare så meget af konflikten, som de magter. Men vi skal gå ind i konflikten, når det bliver for svært at klare sagen alene. Vi skal lade børnene fortælle os om konflikten, og vi skal være lyttende og nysgerrige og egentlig kommentere konflikten mindst muligt. Vi skal hjælpe barnet med at sige fra i konflikter. F.eks. “Hvordan har du det nu? ... Blev du vred?” ... “Gå tilbage og sig det! ... Skal jeg gå med dig?” ... “Hvordan syntes du, det skal være? ... Så sig det!” Vi hjælper børnene med at sætte ord på deres oplevelse i konflikten og hjælper dem med at tale situationen igennem.

Det vigtigste er at give dem rum og ret til at udtrykke deres følelser. Ved at vi kan rumme barnets mange følelser, lærer vi dem at håndtere deres egne følelser.

Vores indgriben afhænger af børnenes alder og temperament. De yngste børn kan have svært ved at se sig ud af konflikten, før vi giver dem et konkret løsningsforslag, f.eks. “her, tag den cykel i stedet for”. De større børn opfordres til selv at finde løsninger i fællesskab. De kan ofte lege videre med hinanden, når de har fået bearbejdet deres følelser.

Det gør vi, når vi tager på koloni med den ældste børnegruppe fra mandag til torsdag omkring den 1. september. Kolonien er afgørende for det arbejde, vi laver med de ældste børn hvert år.

Vi tager på koloni for at få nogle dejlige oplevelser med hinanden, som vi bygger videre på resten af året. Mange emner og samtaler dukker frem, når vi vandrer af sted i skov og på strand eller leger i haven. Vi får nogle intense naturoplevelser sammen. Vi er i nuet og har ikke travlt. Kolonien ligger ikke langt fra stranden. Der hører en stor naturgrund til med frugt- og andre træer, en lege- og bålplads og en stor fodboldbane. Børnene oplever hinanden og os 24 timer i døgnet i 4 dage og får en social og følelsesmæssig samhørighed til gensidig glæde og udvikling. Det bliver børnene mere selvstændige af. Måske er det første gang, de er hjemmefra i flere dage uden far og mor. Men vi er der, kender dem, holder af dem, så det plejer de psykisk at vokse af.

Det er lykkedes for os, når vi ser, at børnene selv tager initiativ til at vise omsorg og hjælpsomhed samtidig med, at de siger til og fra over for urimeligheder, samt er i stand til at indgå venskaber og løse en konflikt. Når børnene viser social opmærksomhed, kan aflæse andre, forstå andres følelser og kropssprog. Begår sig socialt, kan indgå i en gruppe, samarbejde og løse opgaver i fællesskabet. Når børnene kan skabe, udvikle og komme ind i en leg.

Når børnene kan føle samhørighed, lytte til andre og acceptere hinanden, give plads til hinanden, vise omsorg og empati, grine og fjolle sammen. Når børnene kan sætte grænser omkring sig selv, sige til og fra.

Barnets sproglige kompetencer

Vi opfatter barnets sproglige kompetencer som det at kunne udtrykke sig gennem krops- og talesprog, mimik samt symboler og skrift. Det drejer sig om at have øre for sproget, sans for sprogets opbygning og være en god sprogbruger, der både er en opmærksom lytter og en god fortæller.

Vi vil arbejde for, at børnene

- får et solidt nuanceret sprogligt fundament, hvor de kan udtrykke, hvem de er, følelser og behov samt forventninger til andre
- opnår sproglig tolerance, dvs. behersker dialog, aflæser andres signaler, lytter, ikke afbryder, venter på tur og anerkender andres udtryksformer.
- mestrer at lege med sproget og dets muligheder gennem kendskab til rim, remser, symboler og skriftsprog.
- har os som sproglige forbilleder, derfor er vi bevidste om eget sprogbrug.

Det gør vi ved at gøre os umage og omhyggelige med vores eget sprog. Vi giver os tid til at lytte til børnene og sætter ord på handlingsforløb, uddyber og forklarer ord samt nævner tingene ved navn. Vi er bevidste om brug af sange, bøger, rim og remser, fingerlege, eventyr og opslagsværker i hverdagen med børnene. Vi giver klar besked (konkret sprog) og lærer børnene at forstå indholdet i en besked og at kunne modtage en kollektiv besked for at kunne udføre den.

Det gør vi i voksenstyrede sammenhænge f.eks. under måltidet, hvor vi tager ansvaret for samtaler, der tager udgangspunkt i, hvad børnene er optagede af og hvor der er muligheder for medbestemmelse, skabe forventninger og forberede sig til noget, udveksle minder, samvær, fællesskab. Vi kan under samtalen bruge billeder til beskrivelse af sproget og fortælle, så stemninger kommer til udtryk sprogligt. Vi supplerer, udfordrer, udvikler og inspirerer, når børnene starter en samtale. Når børnene tegner, stimulerer vi ved at hjælpe barnet med at sætte ord på og bruger samtalen i dagligdagens mange gøremål.

Vi arbejder med rytmer, sprog og kropssprog ved rytmik, rundkreds og sang. Desuden lærer vi børnene brug af høj og lav stemmeføring. Vi arbejder med gentagelser – både generelt og ved årstidsfester, i rundkredsen, eventyr og sange. Vi gentager ord med svær udtale i vore svar og er bevidste om motoriske øvelser med mund og ansigt. Vi understøtter sange og rim med fagter.

Det gør vi ved at indrette huset med læsehjørner, hvor børnene lærer at tage en bog og fordybe sig, fx efter frokost, hvorfor der skal være mange spændende og attraktive bøger til rådighed. Vi afsætter også gerne tid til højtlesning, fortælling af historier og oplevelser. Vi arbejder med dialogisk læsning.

Det gør vi ved at bruge eventyret, som er en del af den historiske og kulturelle arv, som vi voksne kan give videre. Vi anser eventyret som værdifuldt og bruger det bl.a. til vores årstidsfester og i vores daglige arbejde, f.eks. i rundkredsen eller efter frokost, og når vi spiller teater med børnene. Eventyret inspirerer børn og voksnes fantasi og er med til at forbinde os med følelser som vrede, angst, spænding og glæde.

Folkeeventyret er kendetegnet ved, at det gode altid overvinder det onde. Der skal tit en krise eller kamp til for at komme videre i udviklingen, men man skal ikke give op! Ved hjælp af kreativ og

selvstændig tænkning samt lidt list og snilde klares kampen eller krisen til sidst. Dette inspirerer børnene til selv at løse konflikter kreativt.

Ved at læse eventyr for børn, møder vi dem i deres eget univers. Barnet forstår eventyrets symbolsprog. Vi forklarer eller tolker aldrig eventyr for barnet. Det vil ødelægge barnets egen umiddelbare oplevelse af eventyret, der skal trænge ind, udenom forstanden, ned i det underbevidste, hvor det kan give næring til sjælen for hele livet.

Når vi leger og dramatiserer eventyr, er det ofte børnene, der selv vælger deres roller eller helt selv finder på eventyret. Nogen gange går vi også ind og giver det enkelte barn en bestemt rolle, hvis vi ønsker at styrke og udvikle bestemte sider hos barnet. Det kan eksempelvis være den stærke løve, den modige prins, den kloge prinsesse, trolden, heksen, kongen osv.

Gennem eventyret kan børnene gennemleve og afprøve alle disse forskellige følelser og roller og opleve ikke bare sig selv men også kammerater på en ny og anderledes måde. At spille eventyr for hinanden er med til at udvikle barnets selvværd. Det er en dejlig oplevelse for både de børn, der spiller, og de børn der ser på.

Det gør vi ved hver morgen klokken 9.00, at samle alle børn og voksne til rundkreds på Legestuen, dvs. 54 børn, personalet og 5 - 6 forældre. De voksne har på skift ansvaret for rundkredsen. De tre rundkredslys skal tændes inde i midten. Et barn får lov at tænde lysene sammen med en voksen. Det kan være svært at vente, til det bliver ens tur." Jeg har aldrig prøvet at tænde lys", er en kendt bemærkning. Et af de steder på dagen, hvor barnet må lære at udsætte sit behov – eller stråler om kap med lysene, når det bliver deres tur.

Snakken forstummer, alle er stille for at lytte til ugens eventyr, der begynder. En af os voksne fortæller et eventyr eller en historie. Et lille spil med dukker illustrerer historien. Måske er det et par af børnene, der fører dukkerne. Der bliver fortalt og lyttet med koncentration og opmærksomhed. Der er sange og fingerlege, som hænger sammen med historien og ofte også med årstiden. Det er leg med sproget og med rim og rytmer. Det er dansk på børnehaveniveau og kulturformidling både af sange og historier. Det er også her vi forbereder årstidsfesterne med årets gang som et tilbagevendende tema i rundkredshistorierne.

Vi gentager de samme historier og sange hele ugen. Historierne udvikler sig gerne lidt dag for dag, og dramatiseres ofte med dukkespil. Vi bestræber os på at vælge historier, der kan fange opmærksomheden hos alle aldersgrupper.

Alle fødselsdage fejres i rundkredsen med lys og sang. Feriepostkort bliver læst op i rundkredsen. Når rundkredsen er færdig, pustes lysene ud af det barn, der tændte lysene. Det kan være en stor udfordring og ansvar og giver samtidig en god øvelse for mundmotorikken. Med hinanden i hånden synger vi alle børn og voksne af sted. Rundkredsen varer omkring 15 - 25 minutter.

Der er ingen tvivl om, at rundkredsen har stor betydning for børnenes fællesskabsfølelse og socialisering. Via rundkredsen får børnene en erfaring om, at når en voksen kalder dem sammen for at fortælle dem noget, så er det interessant og spændende. De bliver vant til også at kunne tage imod og lytte. Det er til glæde for dem, når de skal i skole. Store og små får fælles sprogligt grundlag.

Vi kan se, hvordan den inspiration, de har fået i rundkredsen, udvikler sig i det enkelte barn. De synger ugens sange mange gange i løbet af dagen, når de leger, gynger o.l. Eventyrene og dukkerne bliver også brugt i deres lege, og når de fortæller historier for hinanden. De omsætter oplevelserne til deres eget univers på en meget kreativ måde.

Arbejdet med sproget er en nødvendig og naturlig del af hverdagen, fordi alsidig sproglig udvikling er forudsætning for oplevelsen af selvværd, selvtillid og social interaktion samt et godt fundament for at tilegne sig viden, lære at læse og skrive.

Det er lykkedes for os, når børnene håndterer sproget, bruger det kreativt og har et nuanceret og levende sprog. Når børnene har et godt ordforråd med forståelse og handling bag. Når børnene viser sprogopmærksomhed, leger med sproget, fanger nye ord, integrerer dem i sit eget sprog. Leger med rim og remser. Kan fortælle, genfortælle og digte historier. Når børnene har en god begrebsverden. Når børnene verbalt kan give udtryk for følelser og behov, bl.a. når de sætter ord på i stedet for at slå. Når vi ser, at børnene udvikler sproget i fællesskabet, gennem deres lege, bliver forstået og forstår andre. Når børnene kan føre dialog med andre børn og voksne, kan være aktiv lyttende og forstå kollektive beskeder. Når børnene viser interesse for lyd- og skriftsprog, kigger i bøger og genkender bogstaver og små ord. Når børnene selv ”holder rundkreds” for deres kammerater. Når børnene selv begynder at lege-skrive, tegne symboler og vil have hjælp til at lave små bøger.

Krop og bevægelse

Vi opfatter krop og bevægelse som barnets oplevelse af harmoni i krop og sjæl, dvs. at det kender, mærker og føler sig hjemme i egen krop. At barnet mestrer kropslige udfordringer såsom balance, koordination, rytme, grov- og finmotorik samt bruger sine sanser og forstår andres kropssprog.

Vi vil arbejde for, at børnene

- dagligt udfordres alderssvarende både fin- og grovmotorisk
- bliver selvhjulpne
- oplever gennem brug af sanser
- bliver bevidste om krop og bevægelses betydning for velvære

Det gør vi ved at bygge vores hverdag op med tid og muligheder for sanseoplevelser. Vi er opmærksomme på børnene som sansende væsner. Gennem utallige sanseindtryk oplever og erfarer de verden. De ser, hører, lugter, smager, føler og fornemmer. Via sanserne erfarer og oplever de verden og dets sammenhænge. Børnene lærer begreber og husker dem via sanseoplevelser og handlinger. De skal ikke kun høre ting fra os, de skal også se os gøre dem – og selv gøre det, have handlemuligheder.. Derfor er vores hverdag fuld af gøremål og handlinger. Der er indrettet køkkener på alle stuerne. Vi laver mad en gang om ugen i alle grupperne. I skovgrupperne tilberedes maden over bål. Børnene deltager i alle arbejdsprocesserne. Alle børnene får rig mulighed for at smage, lugte og røre. Hver dag bager vi brød og skærer frugt ud til et fælles eftermiddagsmåltid.

Det kan også være det at opleve stilheden et par gange i løbet af dagen. I sådanne stille øjeblikke får børnene mulighed for at mærke sig selv og samle sig. Det sker første gang, når vi tænder lysene i rundkredsen. Når der er stille, tænder barnet lysene i midten af rundkredsen. Ved frokosten er der også et øjeblik stilhed, inden vi går i gang med madpakkerne. Disse få øjeblikke af stilhed, som vi oplever i fællesskab, har også en afbalancerende virkning på hele gruppen.

Det gør vi ved at formidle glæden ved at bruge kroppen, når vi som forbilleder f.eks. ude i naturen, kravler, løber, klatrer, osv. eller tilrettelægger forløb, hvor vi udfordrer, prøve noget der er svært, rytmelege, sanglege og trommelege. Herved stimuleres forskellige sanser, børnene tager selv initiativ og kan klare udfordringen ved at kopiere andre. Et andet eksempel er gennem arbejde med værktøj, hvorved brug af muskel- og bevægelsessansen giver adrætte og fingernemme børn.

En måde at mærke kroppen på er gennem musikalitet, dvs. sansen for tonehøjder, melodi og i høj grad også for rytme står i centrum, hvorved stimulering tidligt i barndommen kan åbne op for en masse gode oplevelser resten af livet. Musikalitet handler ikke kun om at være god til at spille klaver. Det musiske menneske udtrykker sig også gennem sang, dans, spil og gennem sin evne til at samarbejde med sine omgivelser.

Krop og musik er hinandens forudsætninger, ligesom det individuelle og det kollektive. Gennem sange, lege og bevægelser stimulerer vi børnenes kropsbevidsthed, musikalitet og samarbejdsevne. Der bliver lagt vægt på det at være i centrum og omvendt også at kunne lytte og give plads til andre. At afstemme sine bevægelser i forhold til omgivelserne og have situationsfornemmelse.

Det gør vi ved at indrette både have og hus, så der er fysisk plads og forventninger til at være kropsligt aktive og at få alderssvarende erfaringer med krop og bevægelse. Vi er bevidste om at

bruge haven som læringsrum. Vi støtter selvhjulpenhed, fx selv tage tøj på, med tålmodighed. Vi understøtter børnene i at holde styr på deres ting. Vi giver plads til at arbejde med rumlig forståelse, dvs. at danne sig billedlige forestillinger i hovedet ved at arbejde med afstande og dimensioner.

Det er lykkedes for os, når børnene er motorisk velfungerende. Kan hvile og slappe af og føle sig hjemme i sin krop. Når børnene viser glæde ved at bevæge sig og bruge deres krop, kender til succesoplevelser, tør udfordre sig selv og viser udholdenhed og vedholdenhed. Når børnene deltager i fysiske aktiviteter, tør deltage i fysiske lege og har lidt vovemod. Når børnene er i god fysisk form. Når børnene udviklingsmæssigt er motorisk alderssvarende, såvel finmotorisk som grovmotorisk. Når de har en fin koordinering og god balance. Der er en sammenhæng mellem krop og koncentration, hvilket får betydning for barnets opfattelse af sig selv og dets videre trivsel i skole.

Natur og naturfænomener

Vi opfatter natur og naturfænomener som alt det, der ikke er menneskeskabt, dvs. naturens rytme og kræfter med grundelementerne som vore grundvilkår. Det handler om at opholde sig i naturen, være en del af den, respektere og passe på den.

Vi vil arbejde for, at børnene

- får gode oplevelser og erfaringer, der giver viden, undren, respekt, lyst til at erobre, glæde, fordybelse og ro med naturen og dens love
- passer på naturen og miljøet og bruger naturens ressourcer med omtanke
- leger og eksperimenterer med naturens materialer og de fire grundelementer (jord, ild, luft, vand)
- kender årstiderne
- lærer frihed under ansvar

Det gør vi ved, at alle grupper som udgangspunkt har en fast ugentlig turdag. Alle børn er ude hver dag, året rundt uanset vind og vejr. Alle børn tilbringer et år af deres børnehavetid i vores skovgrupper, som er ude dagligt. Vi fortæller historier og legender om naturen og knytter på den måde børnene til deres faktuelle oplevelser.

Vi vækker børnenes nysgerrighed for naturen, viser dem naturens mangfoldighed og viser, hvordan man kan bruge naturens mange ressourcer. Naturen er haven, skoven, strand, eng, vandhuller osv. Vores pædagogiske arbejde er nøje kædet sammen med årstiderne og de skift, de byder på. Årstiderne vil blive uddybet under det følgende læringstema, da højtider og gamle traditioner både er tæt knyttet til årstiderne og vores kulturelle arv.

Det gør vi ved, at vores store have er anlagt, så børnene får mange naturoplevelser. Vores have er både tæmmet og vild natur, så den byder på mange muligheder. Der er frugttræer og bærbuske, hvor vi sommer og efterår høster sammen med børnene, laver frugtgrød og syltetøj. Vores nyttehave er børnene med til at passe. De deltager i alle arbejdsprocesser, forårsgravningen, såning, vanding, luge ukrudt, høste grønsager og tilberedning af disse. Der vokser vindruer og brombær på vores plankeværk. Der er bede med stauder, krydderurter og roser, som vi selv passer og børnene giver gerne en hjælpende hånd med. Vi har et stort gravehul, hvor børnene graver, laver vandkanaler, dæmninger og eksperimenterer. Der er beplantning, som danner huler og gemmesteder, hvor børnene kan gemme sig, lege og fordybe sig. Vi har bunker liggende med pinde og grene, som børnene kan lege med, bygge huler af eller sidde sammen med en voksen og snitte med dolk. Vi har træstubbe, hvor børnene har mulighed for at opleve den forunderlige verden af smådyr såsom bænkebidere, tusindben, biller og skolopendere. Det sker, at vi finder mus, mosegrise, muldvarper, pindsvin og dagligt ser vi egern i haven.

Vi har en stor bålplads, brændeskjul og huggeplads. Vi tænder bål og tilbereder mad over bål. Der er altid er rift om, hvem der skal tænde bålet. Der bliver draget mange erfaringer. Hvordan bygger man et bål op? Hvor kommer vinden fra? Hvilket træ brænder godt? Kan blade og græs brænde? Hvor skal man placere sig for ikke at få røg i øjnene? Børnene vifter med deres siddeunderlag, når ilden rigtig skal blusse op. Det er populært at være med til at hugge brænde. Ild virker dragende på børn, ligesom vand gør. De kan få lang tid til at gå med at stå med en pind i bålet. Der bliver eksperimenteret med at få ild i pinden, slukke den igen, sende røgsignaler op.

Det er også hyggeligt bare at stå og se ind i flammerne eller drage nytte af varmen en kold vinterdag. Vi lærer børnene at omgås ild med respekt, og de mestrer det at tænde ild, uanset om det er et bål eller et stearinlys.

Det gør vi ved, at børnene lige fra de starter i børnehaven, kommer på tur en gang om ugen. De får tillid, tryghed og respekt for naturen. De lærer at tage imod de udfordringer naturen byder på. Vi giver børnene mulighed for at lege og tumle sig i skoven, drage erfaringer, bruge deres fantasi og nysgerrighed. Vi bevæger os væk fra skovstierne, derhen hvor den vilde natur er, med de spændende og sjove oplevelser. Lader børnene gå på opdagelse.

Det gør vi ved, at børnene får et langt kontinuerligt fordybende forløb, når de går i skovgrupperne. Her får de udvidet deres kendskab til naturen. Der sker en meget stor læring om naturen, de oplever forandringerne på nært hold, oplever nye ting hver dag. Oplever naturen i alt slags vejr. Turenes forskellige mål giver mange forskelligartede oplevelser og læring. Det kan være at plukke blomster og binde krans, undersøge livet i et vandhul, plukke skovhindbær, finde gode spisesvampe eller indsamle naturting såsom kogler, bark, pinde, flotte træstykker, fyrsvampe, sten, muslingeskaller, hulsten, slebne glasskår osv. og lave udstillinger hjemme i børnehaven af de fundne ting eller forarbejde dem. Børnene oplever med alle deres sanser: synssansen, høresansen, følesansen, smagssansen og lugtesansen. Vi viser børnene, hvordan de skal behandle naturen og værne om den.

Der funderes over store spørgsmål om livet, for i naturen oplever man liv og død på nært hold, det får os til at reflektere lidt over vores eget liv. Børnene er f.eks. meget optagede af, hvis vi finder en død mus eller muldvarp.

Det gør vi ved at tage på naturrelevante udflugter og museumsbesøg såsom Jagt- og Skovbrugsmuseet, Vedbækfundene og Frilandsmuseet. Vi er medlemmer af og brugere af Naturklubben Oasen ved Furesøen. Vi tager årligt på længere ekskursioner, det kan være til Sagnlandet Lejre (tidligere Lejre Forsøgscenter) og Møns Klint. Vi bliver en del af et større perspektiv, når vi finder forsteninger, som er mange millioner år gamle og står med sådan en skat i hånden.

Det er lykkedes for os, når børnene føler sig hjemme i naturen. Viser glæde og interesse for naturen og kan lege og fordybe sig i den. Når vi ser børnene glædes over kampe og sejre, f. eks. når de tør holde små dyr i hånden, kravle i træer eller udfordre sig selv på anden vis. Når vi ser, at de har fået øjnene op for naturens muligheder og bruger dem respektfuldt sammen med de andre børn. Når børnene har fået et emotionelt forhold til naturen og viser interesse og forståelse for den. Når børnene er nysgerrige, undersøger naturen, eksperimenterer, er videbegærlige, stiller spørgsmål og undrer sig. Når de slynger om sig med viden om naturen, og giver deres viden videre til andre.

Kultur og kulturelle udtryksformer

Vi opfatter kultur og kulturelle udtryksformer som vores historiske og kulturelle samfunds indflydelse på os som personer og familier, hvorfor formidling af værdier, traditioner og dannelse får betydning for vores livsopfattelse. Det handler om etik og en kulturel forståelse med alsidige udtryksformer såsom kunst, musik, litteratur og teater. Vi ønsker at bruge den lokalhistoriske kultur – formidle den gamle historie omkring Mølleåen og det gamle Brede. Vi bor i et fredet hus og er selv en del af lokalhistorien.

Vi vil arbejde for, at børnene

- tilegner sig børnehavens kultur, dvs. både lærer af andre og er medskabere af gruppens kultur samt respekterer forskelligheder i gruppen
- bevarer og udvikler vores kultur, dvs. bruger og giver den kulturelle arv videre med respekt og imødekommenhed for andre kulturer
- gennem kreativ udfoldelse og nydelse finder egne muligheder for at bruge og opleve kreative og fantasifulde idéer, materialer, musik, kunst, litteratur, osv.

Det gør vi ved at være bevidste om vores rolle som kulturformidlere ved at tilbyde planlagte kreative og kunstneriske aktiviteter samt kulturelle tilbud, f.eks. rytmik, sanglege, male vådt-i-vådt akvarel, eventyrlæsning, madlavning, historier fra Biblen, dukkespil, se og opføre teater, med forældrene som aktive medspillere, deltagere og tilskuere.

Det gør vi ved at tilrettelægge og gennemføre enkle og overskuelige processer f.eks. ved at male vådt i vådt med akvarelfarver. Det handler om at arbejde med grundfarverne, farvelære, eksperimentere med farver, blande farver og se nye farver. Lære at holde på en pensel, koncentrere sig, få fælles oplevelser og udveksle erfaringer. Når vi starter på at male, synger vi om farverne. Vi viser et arbejdsforløb, hvor der er en fast rækkefølge, først forklæde, så sidde ned og vente til alle har fået papir og farver, herefter sang, male, skylle pensel i vand, kun blande på papiret. Det er den samme gentagelse gennem tre år, som giver genkendelighed, ro og respekt for arbejdet. Det hænges op på væggen, bruges til lanternen eller til æsker. De voksne maler også. Det skaber glæde og samhørighed.

Det gør vi ved at betragte måltider som en fælles sanseoplevelse og en social begivenhed, hvor den enkelte og fællesskabet bidrager til at holde bordskik. Genkendeligheden er igen til at få øje på. Der skal vaskes hænder, dækkes bord – hvor mange er vi i dag? Vi holder en lille samling inden. Alle spiser med – også voksne. Alle venter på hinanden, før vi går i gang. Der samles madkasser i kurven. Der tændes måske lys. Måltiderne bidrager til at øge børnenes selvhjulpethed ved brug af små kander og øge hjælpsomhed og omtanke ved at række hinanden ting. Børnene lærer at føre samtaler omkring bordet. Rydde op efter sig og slutte måltidet af.

Det gør vi ved at kæde vores pædagogiske arbejde med børnene sammen med årtiderne, højtiderne og gamle traditioner. Som en rød tråd binder disse højdepunkter vores børnehaves liv sammen. Via årtidernes skiften har vi indbygget rytmer, som giver muligheder og mening til at overføre mange læreprocesser og megen begrebsdannelse. Samtidig ligger der både kulturformidling, sociale erfaringer, læring og opdragelse i forberedelsen og udførelsen af vore mange årtidsfester og andre årtidsrelaterede begivenheder.

Det er lykkedes for os, når børnene viser, at de genkender vores kultur og kan fortælle og bruge værdierne i leg og samvær med andre. Når børnene har fået prøvet sig selv af, er blevet præsenteret for mange aktiviteter og har arbejdet med mange forskellige ting. Når børnene selv viser interesse for at være skabende og udtrykker/udfolder sig musisk. Når de har fået et kendskab til vores kulturelle arv af sange, historier, eventyr, rim og remser, legender og bibelhistorie. Når børnene har fået et godt kulturelt ståsted som fundament. Grundlæggende livsværdier giver et sundt livsindhold med mening og tolerance for egen og andres kulturer og traditioner.

Inklusion og tværfagligt samarbejde

Når vi oplever, at et barn hindres for udvikling og læring, støtter vi ved at gøre tingene sammen med barnet, måske tage barnet i hånden eller opmuntre det. Vi snakker sammen og bruger de forskellige vinkler, som vi ser barnet ud fra til at overveje, hvilke handlinger vi skal iværksætte. Yderligere observationer og iagttagelser besluttet måske gennemført evt. med brug af faglige redskaber, fx TRAS (omhandler sproglig udvikling) eller en psykologisk udviklingsbeskrivelse. I dialog og samarbejde mellem forældre og personale findes løsninger i fællesskab. Det kan handle om konkret undervisning af børnene, øvelser, spil og lege. Det kan også være en mulighed at indrette omgivelserne anderledes for at øge udfordringerne for børnene, dette sker fx ved at lave en SAL-analyse.

Når vi finder det nødvendigt, henter vi ekspertise i form af talehørelærere, fysio- og ergoterapeut fra Motoriskhuset, psykolog eller andre relevante fagpersoner, der kan hjælpe os ved at lytte ind til udfordringen. Det kan blive nødvendigt at udarbejde ansøgninger. Forældrene er altid med i hele proceduren og er medunderskrivere på ansøgninger.

En mulighed er indkøb eller lån af specifikke legeredskaber og tilpasning af den pædagogiske hverdag.

Dokumentation og kommunikation

Vi evaluerer vores pædagogiske arbejde ved at bruge tilbagemeldinger fra forældrene, iagttagelser af børnene, fortællinger og fotos som dokumentation på vores arbejde. Formålet med vores dokumentation er udvikling af pædagogisk praksis med fokus på synliggørelse af pædagogers og børns læring i en given handling eller aktivitet, som vi ønsker at evaluere.

”Der er noget, man kan tælle og noget man må fortælle”

At arbejde med dannelse, læring, udvikling og omsorg med respekt for den måde, barnet lærer og udvikler sig på i de første 6 år af deres liv, giver for os mening ved bruge den nærværende, reflekterende og fortællende dokumentationsform. Det vil vi uddybe i det efterfølgende.

Forældrene er vidner til vores arbejde

Forældrene deltager ved udflugter, arbejdsdag, til årstidsfesterne og andre arrangementer. Vi har en meget aktiv og engageret forældrekræft og vi er meget åbne overfor forældrenes deltagelse i børnehaven. Vi sætter pris på det. Det er en vigtig måde at forbinde hjemmet og børnehaven, og det er en god måde at dokumentere vores arbejde på. Vi bliver ”set over skulderen” og ”pustet i nakken”. Det gælder også forældrenes deltagelse i dagligdagen, herunder rundkredsen.

Vi afholder forældresamtaler efter indkøringen, og derefter mindst en gang årligt, hvor vi sammen laver status på barnet. Hvor er barnet i sin udvikling både socialt, følelsesmæssigt, intellektuelt, motorisk, sprogligt. Hvordan befinder barnet sig generelt? Inden start i SFO holder vi en såkaldt skolesamtale, hvor vi sammen udfylder overgangspapirer, som skal afleveres til den skole, hvor barnet skal starte.

1-2 gange årligt har vi forældremøder. Her bliver børnegrupperne beskrevet ret nøje. Vi ser på børnenes indbyrdes relationer, og på hvordan de påvirker og udvikler hinanden.

Hvis vi undervejs har bekymringer omkring barnet, tager vi forældrekontakt – ligesom vi altid vil drøfte bekymringer eller spørgsmål forældrene måtte have.

Vi dokumenterer praksis

Det sker gennem børnehavens avis: BB posten, hvor vi rapporterer om de forskellige gruppers arbejde og gennem billedserier fortæller om både det daglige arbejde, årstidsfester, udflugter o.l. Efter større begivenheder for eksempel ekskursion på Louisiana eller udflugt til Møn udstiller vi kunst eller fossiler og forsteninger. Det kan også ske i form af lysbilledeftermiddage og fotomontager, hvor vi dokumenterer vores mange læreprocesser. De enkelte grupper skriver små dagbogsnotater, der kommer på opslagstavlen.

Vi beskriver, dokumenterer og synliggør vores arbejde, hvilket vores forældre sætter stor pris på. Forældrene har fået en stor grad af viden, kendskab og tryghed, både til hvordan børnehaven arbejder, og til hvordan deres eget barn udvikler sig og trives i børnehaven.

Vi reflekterer over praksis

Vi laver status mange gange i løbet af året. Vi vurderer, om vore planer holder, eller hvorfor de ikke holder. Er der kommet nye planer undervejs? Det er meget værdifuldt at have planer, men de må aldrig være så faste og bundne, at vi ikke kan lave dem om. For så virker planer og mål begrænsende i stedet for udviklende.

Vi arbejder med at implementere Aktionslæring, en metode til at understøtte udvikling, refleksion og evaluering af pædagogisk praksis. Vi har to uddannede AL-tovholdere i huset.

Evaluering er et vigtigt redskab i udviklingen af vores arbejde, vores pædagogik og vores børnehave. Hver gang vi har holdt en årstidsfest, været på koloni, haft arbejdslørdag, et forældremøde osv. holder vi status ved førstkommende personalemøde. Alle de overvejelser og erfaringer, vi har gjort os, samles i mapper, som vi vender tilbage til næste gang, vi skal lave noget tilsvarende. Ligeledes sker der en løbende evaluering af vore børn og børnegrupper på vores personalemøder. Det er et meget værdifuldt arbejdsredskab, som er med til at skabe sammenhænge, kontinuitet, undring, ansvarlighed og kvalitet i vores daglige arbejde.

Vi ved på denne måde meget om hinandens måde at tænke og arbejde på, og vi ved også meget om det enkelte barn og børnegrupperne. På denne måde støtter, følger vi op og udvikler både børnene og hinanden.

*Pædagogisk kvalitet er ikke en statisk størrelse,
men en forandrings- og udviklingsproces,
der bygger på nærvær, opmærksomhed og refleksion.*